

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/21-08/01

URBROJ: 65-21-02

Zagreb, 26. veljače 2021.

Hs**NF*021-12/21-08/01*65-21-02**Hs

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 146. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu dostavljam *Interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske u vezi s upravljanjem sustavom civilne zaštite u Republici Hrvatskoj*, koju je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbama članka 145. Poslovnika Hrvatskoga sabora podnijelo 28 zastupnika u Hrvatskom saboru, aktom od 12. veljače 2021. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će svi podnositelji Interpelacije i zastupnik Peđa Grbin.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

HRVATSKI SABOR
Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka

Zagreb, 12. veljače 2021.

Hs**NP*021-12/21-06/01*6533-21-21-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
SS - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	12-02-2021		
Klasifikacijska oznaka:	061-12/21-06/01		Orig. jed.
Uredbeni broj:	6533-21-21-01	Pril.	Vrij.
		2	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PREDMET: Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske u vezi s upravljanjem sustavom civilne zaštite u Republici Hrvatskoj

Poštovani,

dostavljamo Vam Interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske u vezi s upravljanjem sustavom civilne zaštite u Republici Hrvatskoj, koju temeljem članka 86., stavka 2 Ustava Republike Hrvatske i članka 145. Poslovnika Hrvatskog sabora podnosi 28 zastupnika i zastupnica Hrvatskog sabora.

U radu Hrvatskog sabora i njegovih tijela u svojstvu predlagatelja sudjelovat će svi potpisnici Interpelacije te predsjednik Kluba SDP-a Peđa Grbin.

PREDSJEDNIK KLUBA ZASTUPNIKA ZELENO-LIJEVOG BLOKA

Tomislav Tomašević

Temeljem članka 86. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu Ustav), a u vezi s člankom 145. Poslovnika hrvatskog sabora („Narodne novine“ br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18 – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu Poslovnik) 28 zastupnika i zastupnica u Hrvatskom saboru podnosi ovu

INTERPELACIJU

o radu Vlade Republike Hrvatske u vezi s upravljanjem sustavom civilne zaštite u Republici Hrvatskoj,

radi:

neadekvatnog odgovora sustava civilne zaštite na prirodne nepogode i katastrofu koje su pogodile Republiku Hrvatsku u 2020. godini.

O b r a z l o ž e n j e

Člankom 86. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske propisano je da „Najmanje jedna desetina zastupnika Hrvatskoga sabora može podnijeti interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske ili pojedinog njezinog člana“, dok je člankom 145. stavkom 1. Poslovnika propisano da se interpelacijom „na sjednici Sabora otvara rasprava o radu Vlade u cjelini ili o pojedinim odlukama Vlade ili ministarstava ako one odstupaju od općeg stajališta Vlade ili ministarstava u provođenju zakona ili utvrđene politike“.

Imajući u vidu citirane odredbe Ustava i Poslovnika, 28 zastupnika i zastupnica u Hrvatskom saboru smatra da je neophodno otvoriti raspravu o radu Vlade Republike Hrvatske, konkretno u pogledu neadekvatnog odgovora sustava civilne zaštite na prirodne nesreće i katastrofe koje su pogodile Republiku Hrvatsku, a koje su jasno pokazale ozbiljne probleme u upravljanju i spremnosti sustava civilne zaštite u odgovoru na iste.

Republiku Hrvatsku 2020. godine pogodile su velike prirodne nesreće a za jednu je proglašena i katastrofa. Dana 22. ožujka 2020. u 6 sati i 24 minute Zagreb i šire zagrebačko područje pogodio

je snažan potres magnitude 5.5 prema Richteru. Potres je odnio jedan ljudski život i nanio veliku materijalnu štetu. Brojne obitelji nakon potresa nisu više mogle stanovati u svojim domovima. Potres je uzrokovao štetu na 25 tisuća zgrada i prouzročio štetu koja je procijenjena na 86 milijardi kuna, što je iznos koji je na razini 60% državnog proračuna. Devet mjeseci kasnije, 28. prosinca 2020. godine u 6 sati i 28 minuta dogodio se jak potres magnitude 5.0 prema Richteru kod Petrinje koji je prouzročio znatnu materijalnu štetu u Petrinji i okolici. Dan kasnije, 29. prosinca 2020. godine u 12 sati i 19 minuta, još jedan potres jačine 6.2 prema Richteru s epicentrom 5 km jugozapadno od grada Petrinje pogađa Sisačko-moslavačku županiju (SMŽ). Pritom je smrtno stradalo sedam osoba (pet osoba u naselju Majske Poljane, jedna osoba u Žažini i jedna u Petrinji) od urušavanja zgrada, odnosno obiteljskih kuća. Ozlijeđeno je dvadesetak osoba. Štete su zabilježene i u više županija i gradu Zagrebu. Posebno su teško pogođeni gradovi Petrinja, Sisak i Glina, te čitav niz mjesta, sela i zaselaka u okolici navedenih gradova.

Prema trenutno dostupnim podacima Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva civilne zaštite na dan 12. siječnja 2021., na području Sisačko-moslavačke županije evidentirano je 2.214 neupotrebljivih objekata te 3.548 privremeno neupotrebljivih objekata pri čemu projekcija broja ljudi u neupotrebljivim objektima iznosi 4.438, a projekcija broja ljudi u privremeno neupotrebljivim objektima 10.059 osoba, odnosno sveukupno 14.497 osoba u trenutno neupotrebljivim objektima. Na području Karlovačke županije evidentirano je 12 neupotrebljivih objekata te 14 privremeno neupotrebljivih objekata pri čemu je projekcija broja ljudi u neupotrebljivim objektima iznosi 28 osoba, a projekcija broja ljudi u privremeno neupotrebljivim objektima 72 osobe, odnosno sveukupno 100 osoba u trenutno neupotrebljivim objektima. Također, prema dostupnim podacima Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva civilne zaštite na dan 12. siječnja 2021. za pregled je prijavljeno 34.145 objekata u Sisačko-moslavačkoj županiji od kojih je 17.377 nepregledano, 2.705 u Zagrebačkoj županiji, od kojih je 2.295 nepregledano te 253 u Karlovačkoj županiji od kojih je 140 nepregledano¹.

Vlada Republike Hrvatske je na svojoj 35. sjednici održanoj 4. siječnja 2021. godine proglasila katastrofu na području pogođenom potresom.

Nažalost, to nisu bile jedine velike prirodne nepogode koje su pogodile Republiku Hrvatsku. Prva osoba oboljela od koronavirusa u Republici Hrvatskoj zabilježena je 25. veljače 2020. godine. Od toga dana čitava zemlja u konstantnoj je borbi s koronavirusom, a Svjetska zdravstvena organizacija 11. ožujka 2020. godine proglasila je pandemiju koronavirusa. S obzirom na razvoj događaja i okolnosti uzrokovanih pojavom virusa SARS-CoV-2 ministar zdravstva donio je Odluku o proglašenju opasnosti od epidemije 4. ožujka 2020., a Odluku o proglašenju epidemije

¹ Prema podacima Vlade RH izesenim u obrazloženju nacrta prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, s Nacrtom konačnog prijedloga zakona

bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2, ministar zdravstva donio je 11. ožujka 2020.

Pravni okvir

Prema članku 1. Zakona o sustavu civilne zaštite, civilna zaštita je definirana kao sustav organiziranja sudionika, operativnih snaga i građana za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja. Također, zakon govori o tome kako je civilna zaštita od javnog interesa za Republiku Hrvatsku i za sigurnost Republike Hrvatske. Dakle, neupitno je da je civilna zaštita, odnosno sustav civilne zaštite ključan za zaštitu građana i imovine naše zemlje u slučaju prirodne nepogode i katastrofe.

Istovremeno, Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (NN 73/2017) navodi:

“Prirodne i ljudskim djelovanjem izazvane nesreće i katastrofe mogu pogoditi stanovništvo, prirodna i materijalna dobra te kritične infrastrukture Republike Hrvatske i susjednih država. Od prirodnih nesreća, Republika Hrvatska posebno je osjetljiva na potrese, poplave i požare otvorenog prostora. Nesreće u rizičnim industrijskim postrojenjima, u Republici Hrvatskoj ili susjednim državama, mogu izazvati teške ekološke i sigurnosne posljedice. Stoga je iznimno bitna odgovarajuća razina sigurnosti i ekoloških standarda u industrijskim postrojenjima koja koriste ili u prirodu ispuštaju opasne ili štetne tvari.”

Strategija govori i:

“Nejednakost između razvijenih i nerazvijenih država jedan su od uzroka velikih migracijskih kretanja. Pojavom novih virusa i bakterija otpornih na lijekove povećavaju se prijetnje zdravlju stanovništva, čemu pogoduju klimatske promjene, onečišćenje okoliša, porast svih oblika međunarodnog prometa i masovne migracije stanovništva.”

Strategija je prepoznala i važnost sustava civilna zaštite:

“U području sustava civilne zaštite te svih segmenata zaštite i spašavanja izradit će se sveobuhvatan pregled postojećeg stanja sposobnosti, prijetnji i rizika te predložiti usklađen model izgradnje sposobnosti koji će obuhvatiti mogućnosti odgovora na svakodnevne potrebe za redovitim djelovanjem, izvanredne situacije, katastrofe i krizna stanja na kopnu i moru. Prema tom pregledu, nastaviti će se razvoj Civilne zaštite, Hrvatske vatrogasne zajednice, Hrvatskog Crvenog križa, Hrvatske gorske službe spašavanja i drugih aktera na državnoj, područnoj i lokalnoj razini, te će se razvijati usklađeno djelovanje prilikom katastrofa i velikih nesreća uz osiguranje samostalnosti u redovitom djelovanju.

Osigurat će se zadovoljavajuća razina i učinkovitiji pristup strateškim robnim zalihama s ciljem ublažavanja posljedica izvanrednih okolnosti i bržeg oporavka pogođenog područja.

Ključni oblik povećanja otpornosti i održivosti društva i nacionalne sigurnosti je uključivanje stanovništva u sustav civilne zaštite, osobito u izobrazbu i dragovoljno djelovanje, za što će se razvijati oblici poticaja i javnih priznanja, priznavanjem vještina i znanja stečenih ovakvim radom. Poticati će se spremnost građana na međusobno pomaganje te kultura solidarnosti kao dio prvog odgovora nakon nesreća i katastrofa.

Unaprijedit će se sposobnosti zdravstvenog sustava i sustava civilne zaštite za pravodoban odgovor na ugrožavanje života i zdravlja građana, koje je posljedica kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji i rizika.”

Konačno, Strategija prepoznaje klimatske promjene kao potencijalne sigurnosne prijetnje, rizike i izazove za našu zemlju na način:

“Klimatske promjene se u Republici Hrvatskoj očituju kao ekstremne vrućine, suše i oborine. Jadransko more osjetljivo je na klimatske promjene, a već se uočavaju promjene u jadranskoj flori i fauni. Dugoročno će klimatske promjene utjecati na podizanje razine mora, pojavu dugotrajnih suša te smanjenje izvora pitke vode. Ovakvi uvjeti izravno će utjecati na zdravlje građana, uz pojave bolesti koje nisu tipične za hrvatsko podneblje. Gospodarske grane, poput turizma, poljoprivrede, ribarstva i energetike, osjetit će izravne posljedice klimatskih promjena.”

Već iz navedenog, vidljivo je da sadašnja, ali i prethodna Vlada nije učinila adekvatne korake kako bi ispunila obaveze definirane u Strategiji nacionalne sigurnosti, odnosno:

- nije napravila sveobuhvatan pregled postojećeg stanja sposobnosti civilne zaštite, prijetnji i rizika te nije predložila usklađen model izgradnje sposobnosti koji će obuhvatiti mogućnosti odgovora na svakodnevne potrebe za redovitim djelovanjem uz sustavnu međuinstitucionalnu razmjenu informacija, izvanredne situacije, katastrofe i krizna stanja na kopnu i moru;
- nije uspjela usklađeno djelovati prilikom katastrofe uz izostanak sazivanja Stožera civilne zaštite;
- nije adekvatno uključila stanovništvo u sustav civilne zaštite što je posebno došlo do izražaja nakon potresa u Sisačko–moslavačkoj županiji kada se Ravnatelj civilne zaštite obrušavao na građane koji su priskočili u pomoć i karakterizirao ih kao smetnju;
- nije uspostavila zadovoljavajuću razinu i učinkovitiji pristup strateškim robnim zalihama pri čemu je civilna zaštita isključena iz procesa kratkoročnog i dugoročnog strateškog planiranja robnih zaliha;
- nije unaprijedila sposobnosti zdravstvenog sustava i sustava civilne zaštite za pravodoban odgovor na ugrožavanje života i zdravlja građana što može imati katastrofalne posljedice u mogućim budućim izvanrednim događajima.

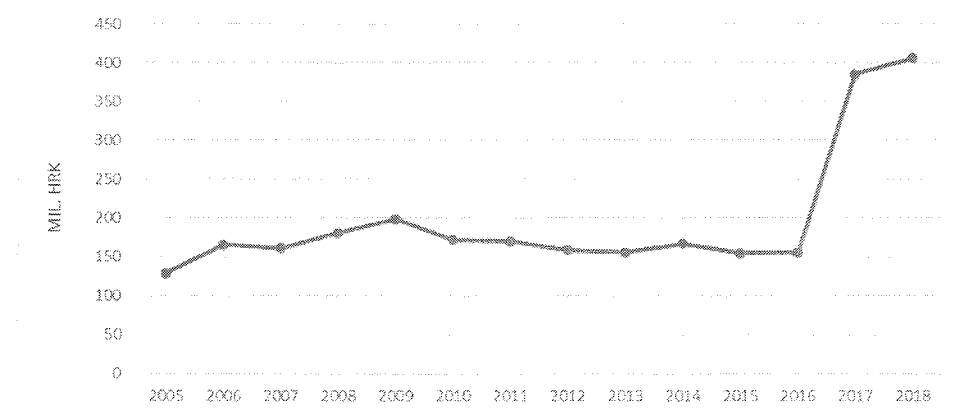
Osim navedenog, iako Strategija nacionalne sigurnosti i Zakon o sustavu civilne zaštite jasno prepoznaju ulogu i zadatke civilne zaštite, uvodno nabrojene prirodne nesreće i katastrofa pokazale su da postoje ozbiljni problemi u funkcioniranju i koordinaciji sustava civilne zaštite u Republici Hrvatskoj. Posebno je primjetan nedostatak funkcije kriznog upravljanja i rukovođenja. Neki od razloga su pogrešno procijenjena samodostatnost i onesposobljenost rukovodećeg kadra iako danas postoje *softwarei* i projekt NICS (Next Generation Incident Comand System) na razini države koji se ne koristi dovoljno. Posebno ponekad do izražaja dolazi neusklađenost u koordinaciji timskog rada između Oružanih snaga, civilne zaštite i HGSS-a koji ima izvrsnu strategiju javnog djelovanja, ali često ih se isključuje iz sustavnih aktivnosti.

1. Sustavno zanemarivanje sustava civilne zaštite od strane Vlade Republike Hrvatske

Civilna zaštita nakon osamostaljenja Republike Hrvatske prvo je djelovala u sklopu Oružanih snaga Republike Hrvatske do 1995., kada je nadležnost nad njom preuzelo Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP), da bi se tek 2005. pokušala osamostaliti kroz osnivanje Državne uprave za zaštitu i spašavanje (DUZUS). Zakonom iz 2014. koji je stupio na snagu 2015., konačno se jasnije definira sustav civilne zaštite, preuzimaju se EU direktive te dokida Zakon o zaštiti i spašavanju s ciljem stvaranja preduvjeta za pozicioniranje kao neposrednog Vladinog tijela.

Pokušaj osamostaljivanja zaustavljen je u mandatu Vlade 2019. godine kada se DUZUS ponovno vraća u sustav MUP-a. Time je spriječen daljnji razvoj sustava civilne zaštite kao samostalnog sustava koji bi u slučajevima civilnih nesreća trebao biti centralni sustav koordinacije.

Zanemarivanje sustava vidljivo je i kroz proračun.

Slika 1. proračun DUZUS-a od 2005. – 2018.

Opis stavke	2016	2017	2018
Prihodi poslovanja - DUZS	159.703.000,00	384.988.558,00	419.512.302,00
Proračunski prihodi (izv - 11)	145.000.000,00	377.610.681,00	393.002.302,00
HGSS (izv - 11)	6.500.000,00	8.000.000,00	11.500.000,00
Administracija i upravljanje (izv - 11)	103.093.000,00	106.775.593,00	113.925.000,00
Učilište (izv - 11)	421.000,00	422.000,00	848.000,00
Decentralizirana funkcija vatrogastva (izv - 11)	Do 2017. Sredstva planirana u izvanproračunskom fondu	226.357.557,00	231.030.302,00
Program aktivnosti-požari (izv - 11)	24.330.000,00	27.749.031,00	25.330.000,00
Sustav 112 (izv - 11)	8.800.000,00	6.790.000,00	8.430.000,00
Opremanje ZiS-a (izv - 11)	1.856.000,00	1.516.000,00	2.319.000,00

Iz slike 1. vidljivo je kako se proračun DUZUS-a kretao u pravilu u iznosima od 150–200 milijuna kuna, s trendom rasta do 2009. godine i onda s trendom pada. Naglo povećanje 2017. godine nije posljedica neke strateške odluke o jačanju DUZUS-a, već samo računovodstvena činjenica, budući da je država preuzela dio troškova za vatrogastvo na lokalnoj razini (nakon osnivanja Središnjeg državnog ureda za vatrogastvo). Navedeni iznosi nisu svi iznosi koji su se trošili na sustav civilne zaštite. Pojedini dijelovi tog sustava, kao što su Crveni križ ili HGSS, nalaze se i u drugim proračunskim stavkama (bez troškova koje preuzimaju jedinice lokalne samouprave). Važno je primijetiti da ni prilikom uvođenja novog Zakona o sustavu civilne zaštite 2015. godine tu reformu nije pratio proračun. Nakon ukidanja DUZUS-a i integriranja civilne zaštite u MUP, u proračunu za 2019. godinu još je teže, jednostavno i pregledno, pronaći stavke vezane za sustav civilne zaštite jer se operativne sastavnice sustava financiraju iz različitih proračunskih pozicija, ali i iz nekih parafiskalnih nameta, sredstava lutrije i sl. Praćenje proračuna i odvajanje proračunskih sredstava pokazuje pogrešno razumijevanje prioriteta u sustavu sigurnosti od strane Vlade RH. Jasno je da će krize koje će nastati u mirnodopskom periodu većinom biti civilne te da je zbog toga potrebno jače ulaganje u upravljanje tim krizama za što su na raspolaganju i fondovi Europske unije koje se nisu koristili za jačanje decentraliziranih funkcija civilne zaštite na lokalnoj razini.

Važno je istaknuti kako je Zakon o sustavu civilne zaštite zamislio decentralizirati civilnu zaštitu – što je dobar prijedlog. Naime, zakon se veže uz najmanje jedinice lokalne samouprave i time se gradi sustav „odozdo prema gore“. Ali, tu su dva ključna problema.

Prvi je da je decentralizacija lokalne samouprave u Hrvatskoj kreirana na političkim, a ne zemljopisnim osnovama. Ona odgovara političkim, a ne ljudskim potrebama. Ona je odraz

političkoga krojenja, a ne geografsko–povijesno–sociološkog. Kada na takav sustav „zalijepite“ decentralizirani sustav civilne zaštite, jasno da on ne može funkcionirati kako je zamišljeno. U Zakonu iz 2015. godine predviđena je mogućnost udruživanja poslova civilne zaštite između jedinica lokalne samouprave, ali se ta mogućnost ne koristi. Na lokalnim razinama župani, gradonačelnici i općinski načelnici ujedno su i najodgovornije osobe u sustavu civilne zaštite. Najčešće se radi o osobama koje nemaju nužno adekvatne kompetencije za vođenje sustava, a uz svoje redovne poslove – pitanja vezana za civilnu zaštitu su im „usputni“ poslovi. Često, u konačnici, radi se o politički izabranim osobama a ne profesionalcima. Te osobe, odnosno izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave, onda imenuju povjerenike civilne zaštite i njihove zamjenike. Sustav je iznimno politiziran iako bi načelnik morao biti profesionalac iz sustava s propisanim stručnim i obrazovnim kvalifikacijama, a dobri primjeri su Istarska i Šibensko-kninska županija.

Drugi problem je vezan za manjak profesionalnih ljudskih resursa koji bi bili dorasli upravljati civilnom zaštitom na lokalnom nivou. U ljude se godinama nije ulagalo. Prema Zakonu o sustavu civilne zaštite postoji jasna obaveza osposobljavanja osoba za dužnosti koje imaju u sustavu civilne zaštite. Ta obuka nije provedena u zadovoljavajućem opsegu niti u jednoj županiji. Primjerice, Sisačko-moslavačka županija je u 2019. godini utrošila svega 22 tisuće kuna za opremanje civilne zaštite, a u 2020. godini samo 25 tisuća kuna.

To je prepoznato i u službenom dokumentu Vlade RH, *Procjena rizika od katastrofa za RH* usvojen na 188. sjednici Vlade Republike Hrvatske 7. studenog 2019. godine, u kojem stoji da *Zakon o sustavu civilne zaštite* kroz primjenu ne rješava problem djelovanja sustava civilne zaštite na lokalnim razinama iako je Zakon stvorio dobro polazište za daljnji razvoj. Međutim posljednje izmjene dodatno su narušile sustav, a na operativnu funkciju načelnika koja bi trebala biti operativna, postavljen je ministar. U Republici Hrvatskoj postoji velik broj općina koje ne raspolažu potrebnim kapacitetima, kako ljudskim tako i materijalnim, za provođenje svih poslova koji su im zakonom, na načelu supsidijarnosti, stavljeni u djelokrug rada. Prema podacima Ministarstva financija, 258 općina (55% od ukupnog broja u RH) ne može funkcionirati bez subvencija iz državnog proračuna, pa neke od njih uopće ne izdvajaju financijska sredstva za potrebe razvoja i sustava civilne zaštite. Ovaj dokument također upozorava da civilna zaštita većinu sredstava koristi za financiranje operativnih kapaciteta i djelatnosti za reagiranje u katastrofama, dok se u malom postotku financijska sredstva koriste za preventivno djelovanje.

Zbog svega navedenog i ne čudi da je procijenjena spremnost cjelovitog sustava civilne zaštite za upravljanje rizicima od katastrofa i za spašavanje svih kategorija društvenih vrijednosti izloženih štetnim utjecajima u katastrofama niska – što je razvidno iz *Procjena rizika od katastrofa za RH za 2019. godinu*. Pri tome je spremnost civilne zaštite u preventivnom djelovanju ocijenjena niskom, dok je reakcija na katastrofe ipak bolja, pa je stoga dobila zbirnu ocjenu visoke spremnosti. Važna komponenta preventivnih mjera su edukacije i obučavanje stanovništva. Poduzete sporadične akcije i mjere, kao one s djecom školskog i predškolskog uzrasta su nedovoljne. Potrebno je razmisliti o sustavnom obučavanju i osposobljavanju srednjoškolaca završnih razreda. Najniže su

ocjene pak dobile postrojbe civilne zaštite, opće i specijalističke postrojbe jedinica lokalne i područne samouprave (JLPS) za svoje operativne kapacitete – ocjenu vrlo niske spremnosti operativnih kapaciteta. Unatoč ovoj jasnoj i zabrinjavajućoj analizi, Vlada RH nije poduzela odgovarajuće korake da ojača sustav civilne zaštite.

2. Uvođenje nelogičnosti u sigurnosni sustav RH usvajanjem Zakona o sustavu domovinske sigurnosti

Umjesto da jača sustav civilne zaštite, Vlada Republike Hrvatske odlučila se za uvođenje promašenog koncepta domovinske sigurnosti čime je uvela niz nelogičnosti u sigurnosni sustav Republike Hrvatske. To je najvidljivije iz činjenice da se Zakon o sustavu domovinske sigurnosti nije aktivirao ni u jednoj od opisanih kriza koje su pogodile Republike Hrvatsku u 2020. godini. Iako sustav domovinske sigurnosti ima za cilj jačanje sinergije svih odrednica sigurnosnog sustava, pokazalo se da takav pristup ne funkcionira iz razloga što je previše sastavnica u sustavu koje su nejednako razvijene te ih je nemoguće ravnopravno koordinirati. Dodatno, usvajanjem Zakona o sustavu domovinske sigurnosti uveo se čitav niz koncepata koji su u suprotnosti s definicijom i konceptima iz Zakona o sustavu civilne zaštite. Jedan primjer za to je koncept krize kojeg prepoznaje Zakon o sustavu domovinske sigurnosti koja u biti odgovara pojmu katastrofe ili prirodne nesreće prepoznate u Zakonu o sustavu civilne zaštite. Štoviše, u RH postoji i tijelo koje se zove Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa koja povezuje političku, operativnu i znanstvenu razinu omogućavajući prijenos i usuglašavanje znanja, prijedlog rješenja, donošenje dokumenata te poticanje njihove implementacije u cilju smanjenja rizika od katastrofa. Platforma ima zadaću razmjene i usuglašavanja znanja, iskustva i stavova o potrebama za djelovanje na nekom području, smanjenja rizika od katastrofa te poticanja i postizanja kvalitetnog odgovora na prijetnje i rizike od katastrofa na nacionalnoj razini, a porazno je da zaključci platforme nikad nisu ozbiljno uzeti u obzir. Aktivnosti ove platforme uvelike se isprepliću s konceptom domovinske sigurnosti. Izgradili smo paralelne sustave. Ali, znakovito je pročitati tvrdnju iz Procjena rizika od katastrofa za RH koja kaže: “Uspostavljanjem sustava domovinske sigurnosti pojačala se veza sa sudionicima koji djeluju tijekom velikih nesreća, a nisu operativne snage sustava civilne zaštite.” Navedena rečenica govori o podređenosti sustava civilne zaštite prema dominantnim sigurnosnim tijelima kao što su, npr. Oružane snage RH i dr. Stanje bi upravo trebalo biti obrnuto, s obzirom na procjenu sigurnosnih rizika. Ukratko, uvođenjem koncepta domovinske sigurnosti uveli smo nesuglasje u sigurnosni sustav RH.

3. Neadekvatan odgovor sustava civilne zaštite na potrese

Odgovor sustava civilne zaštite na potrese bio je neadekvatan. Iako su pojedine komponente sustava, kao što su HGSS i vatrogastvo, reagirale iznimno brzo i kvalitetno, sustav kao cjelina nije

uspio koordinirano djelovati nakon potresa, ponajprije zbog izostanka kriznog upravljanja. Štoviše, sustav se ponovno morao značajno oslanjati na podršku oružanih snaga koje su ponovno pokazale organizirano djelovanje. Svakako treba pohvaliti promptnu reakciju izvlačenja osoba iz ruševina kojom su spašeni ljudski životi, međutim koordinirano pružanje prve podrške lokalnom stradalom stanovništvu od strane sustava je izostalo. Ključnu ulogu u davanju prve podrške lokalnom stanovništvu najviše su imali građani, koji su se samoorganizirano uputili na potresom pogođena područja. Nažalost nisu uzete dobre prakse i iskustva koordinacije rada volontera prilikom poplava u Posavini. Bilo je vidljivo da sustav ne zna i ne može apsorbirati veliku potrebu naših građana za pomoć drugima. Štoviše, pojedinci iz sustava neprimjereno su osuđivali nastojanje građana RH da pomognu ljudima pogođenim potresima. Takva praksa je neprihvatljiva.

Ni 24 sata nakon potresa u SMŽ-u, civilna zaštita nije uspjela osigurati jasne komunikacijske kanale putem kojih bi komunicirala s građanima. Kada su se pojavili telefonski brojevi i *e-mail* adrese, iste se nije moglo dobiti, a sa *e-mail* adrese dolazio je automatizirani odgovor. Sustav „koordinator na lokaciji” nije profunkcionirao. Koordinacija na svim razinama je izostala. Lokalni stožeri civilne zaštite nisu uspjeli mobilizirati veći broj pripadnika civilne zaštite na lokalnoj razini. Iako sustav predviđa postojanje tzv. Državne intervencijske postrojbe civilne zaštite (s 500 pripadnika), djelovanje te postrojbe nije bilo vidljivo na terenu. Ne znamo da li je ista uopće bila aktivirana. Općenito, oznake civilne zaštite jedva da su bile vidljive na terenu.

Oružane snage vršile su evakuaciju bolesnika iz bolnica oštećenih u potresu, a ostaje nepoznato zašto se nisu angažirala i vozila Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu koja su također u sustavu civilne zaštite. Evakuacija je vršena vojnim helikopterima prilagođenim za sanitetske svrhe. Akcije spašavanja trebali su obavljati specijalizirani helikopteri za pružanje prve pomoći. RH nema ni jedan takav helikopter. Javna prehrana za potresom pogođena područja u SMŽ, osposobljena je od strane Pleter-usluge d.o.o. tek 12 dana nakon razornog potresa na način da nije kvalitetno komunicirala svoju ulogu u post-potresnom razdoblju prema građanskim inicijativama koje su već samoorganizirano vršile prehranu potresom pogođenog stanovništva. Važno je napomenuti da Crveni križ i Oružane snage imaju kapacitete i opremu za osiguranje prehrane što je izostalo.

Posebno zabrinjava da ova Vlada, kao ni prethodne Vlade od 2015. godine, nisu osnovale izvanproračunski fond civilne zaštite, a što je obaveza sukladno članku 73. Zakona o sustavu civilne zaštite RH. Zakonska svrha fonda je osiguravanje financijskih sredstava za zaštitu i spašavanje u velikim nesrećama i katastrofama. Umjesto toga, Vlada je formirala *ad hoc* fond za obnovu nakon potresa koji ni devet mjeseci nakon potresa u Zagrebu nije profunkcionirao. Mogli smo imati već ranije osposobljen fond.

U gradu Zagrebu, devet mjeseci nakon potresa, još uvijek nisu uklonjene sve opasnosti od urušavanja na zgradama ispod kojih dnevno prolazi na tisuće ljudi. Također, sustav civilne zaštite nije se razvio na lokalnoj razini u gradu Zagrebu iako je imao zakonsku mogućnost kao i ustrojen

Ured za hitne intervencije. Većina građana, koji su voljni pomoći, potpuno je neupućena o mogućnostima priključivanja u sustav civilne zaštite.

Konačno, pokazali su se i problemi s obnavljanjem robnih zaliha. Iako je izazov odgovarati na paralelne ugroze (epidemija, potres) – sustav robnih rezervi trebao se pravovremeno obnavljati, što je i zakonska obaveza, kako bi isti mogao zadovoljiti potrebe u vanrednim situacijama. Nažalost to nije bio slučaj, tako da na robnim zalihama nije bilo ni šatora ni vreća za spavanje, kao ni dovoljan broj kontejnera.

4. Neadekvatan odgovor sustava civilne zaštite na epidemiju bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2

Iako primarna odgovornost za odgovor na epidemiju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 leži na našem zdravstvenom sustavu, nema sumnje da je uloga civilne zaštite i u slučajevima pandemije, a kao što je to predviđeno zakonima, ključna. Iako Vlada RH kroz Stožer civilne zaštite upravlja COVID krizom – ista nije iskoristila sve mogućnosti sustava, upravo iz razloga što isti nije spreman na tu vrstu krize. Ovdje treba navesti i izuzetke, kao što je stožer civile zaštite u Istarskoj županiji koji se pokazao iznimno učinkovitim, stekavši za razliku od nacionalnog stožera, povjerenje lokalnog stanovništva..

Zbog povećanja broja zaraženih, u jednom trenutku naš zdravstveni sustav odustao je od praćenja kontakata zaraženih osoba. Tu funkciju mogla je preuzeti civilna zaštita. Također, civilna zaštita mogla je učinkovitije pratiti primjenu mjera koje donosi Stožer i u neposrednom kontaktu s građanima pojašnjavati važnost i opravdanost pojedinih mjera. I ovdje je ta uloga djelomično izostala. Civilna zaštita mogla je u koordinaciji s kriznim stožerom Ministarstva zdravstva biti snažna logistička podrška zdravstvenom sustavu u borbi protiv koronavirusa.

Konačno, javnost je nakon nekog vremena počela gubiti povjerenje u Stožer civilne zaštite, a time se narušavao i ugled čitavog sustava civilne zaštite. Odluke Stožera često su bile kontradiktorne i podređene prioritetima vladajuće stranke. Izgubio se osjećaj da Stožer upravlja korona krizom prema načelu jednakosti i pravednosti.

Zaključno, prirodne nepogode i katastrofa koje su pogodila našu zemlju 2020. godine pokazali su da sustav civilne zaštite je suočen s ozbiljnim problemima vezanim za njegovu spremnost na pravovremenu reakciju, operativnost i stručnost. Prepoznat je i manjak preventivnih aktivnosti kao i adekvatno obrazovanje i osposobljavanje građana vezano za prirodne nepogode. Istovremeno, građani Republike Hrvatske su pokazali iznimnu solidarnost i spremnost na brzu reakciju. Budući da su pred nama brojni civilni sigurnosni izazovi uzrokovani klimatskom krizom, držimo da je

potrebno što prije uložiti značajne napore kako bi se sustav civilne zaštite digao na razinu koja će biti adekvatna za odgovor na nepogode i katastrofe. Zbog svega navedenog, predlaže se usvajanje sljedećih:

ZAKLJUČAKA

1. Hrvatski sabor utvrđuje da postoje značajne manjkavosti u sustavu civilne zaštite u Republici Hrvatskoj. Te manjkavosti doprinijele su neadekvatnom odgovoru sustava civilne zaštite na prirodne nepogode i katastrofu koje su pogodile Republiku Hrvatsku u 2020. godini.

2. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da krene sa sveobuhvatnom reformom sustava civilne zaštite kako bi isti čim prije bio spreman odgovoriti na prirodne i antropogene izazove prirodne nepogode i katastrofe.

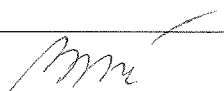
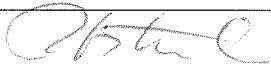
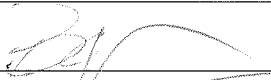
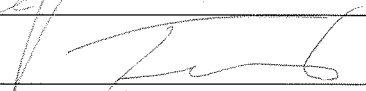

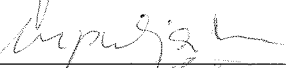
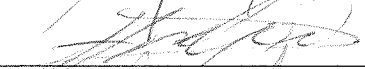
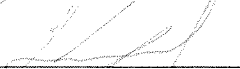

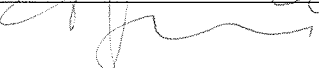

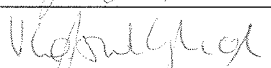

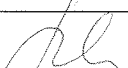
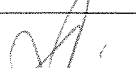
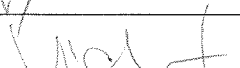
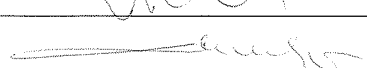
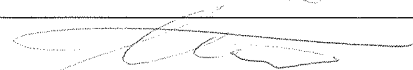

Reformu treba provesti hitno, a treba biti usmjerena na izmjene Zakona o sustavu civilne zaštite u smislu nadležnosti nad vatrogastvom uz izmjene Zakona o Vatrogastvu i Zakona o sustavu državne uprave s ciljem uspostavljanja profesionalnog, stručnog i neovisnog tijela poput središnjeg državnog ureda ili agencije Vlade Republike Hrvatske koje će imati odgovarajuće javne ovlasti te biti u stanju nositi se sa svim budućim izazovima kad govorimo o prirodnim i antropogenim izazovima.

Reformski zahvati trebaju jasno odgovoriti na izazove preventivnog, edukativnog i operativnog djelovanja, kao i obvezujućeg načina financiranja, na svim razinama organiziranja poslova civilne zaštite.

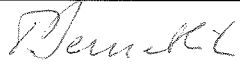
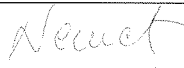
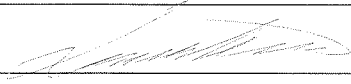
3. Zadužuje se Vlada Republike Hrvatske da žurno osnuje izvanproračunski fond civilne zaštite, s jasnim pravilima financiranja fonda i namjene sredstava, a što je obaveza sukladno članku 73. Zakona o sustavu civilne zaštite RH.

4. Vlada Republike Hrvatske će jednom mjesečno izvještavati Hrvatski sabor o koracima koje poduzima da bi unaprijedila sustav civilne zaštite uz osnivanje parlamentarne radne skupine koju bi činili predstavnici vladajućih i opozicije.

INTERPELACIJU O RADU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U VEZI S UPRAVLJANJEM
SUSTAVOM CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI HRVATSKOJ, PODNOSE ZASTUPNICI:

IME I PREZIME	POTPIS
1. RADA BORIĆ	
2. VILIM MATUŠA	
3. Damir Bakić	D. Bakić
4. Bojan Glavinešević	
5. TOMISLAV TOMAŠEVIĆ	
6. ANEA HRAB - JARNAK	
7. MARIJANA PUJAC	
8. Silvano Hrelja	
9. KRESO BERA	
10. Željko Lenati	
11. SABINA GLANJOUAC	
12. KATICA GLAMUŽINA	
13. MARTINA GRMAN KIZIVAT	
14. DOMAGOJ PRICA	
15. MARTINA VLAŠIĆ IGECIĆ	
16. SANJA UNOVIĆ	
17. ANĐEKA MARIĆ	
18. ARSON BOUK	
19. IVANA POSAVEC KRIVEC	
20. MARINA OPIŠAK BILIĆ	
21. Franko Vidović	
22. MIRELA AHMEDOVIĆ	
23. MATKO KUZMANIĆ	
24. DALIJA OREŠKOVIC	
25. SANDRA BENOVIĆ	

INTERPELACIJU O RADU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U VEZI S UPRAVLJANJEM
SUSTAVOM CIVILNE ZAŠTITE U REPUBLICI HRVATSKOJ, PODNOSE ZASTUPNICI:

26.	TULIO DEMETLIKA	
27.	KATARINA NEMET	
28.	MALKA JEROŠIĆ	
29.		
30.		
31.		
32.		
33.		
34.		
35.		
36.		
37.		
38.		
39.		
40.		